

بررسی دلایل عدم پذیرش طرح یکپارچه سازی اراضی و ارایه راهکارهایی برای یکپارچه سازی اراضی کشاورزی (مطالعه موردی: دهستان زاینده‌رود شمالی شهرستان فریدن)

سید علیرضا قدیمی^{۱*}، سید رضا اسحاقی^۲، پوریا نصرآبادی^۳ و موسی اعظمی^۴

۱، دانشجوی دکتری توسعه کشاورزی دانشکده کشاورزی دانشگاه رازی کرمانشاه، ۲، دانشجوی کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه تهران، ۳، دانشجوی کارشناسی ارشد توسعه روستایی دانشگاه تهران، ۴، استادیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه بوعلی سینا (تاریخ دریافت: ۹۰/۱۱/۶ - تاریخ تصویب: ۹۱/۶/۱۴)

چکیده

پراکندگی و قطعه و قطعه بودن اراضی کشاورزی یکی از موانع جدی توسعه کشاورزی محسوب می‌شود، بطوری‌که کوچکی و پراکندگی اراضی مانعی در استفاده بهینه از آب، زمین، نیروی انسانی، مکانیزاسیون و دیگر عوامل موثر در تولید کشاورزی می‌باشد. هدف اصلی این مقاله بررسی نگرش کشاورزان نسبت به یکپارچه‌سازی اراضی و شناسایی عوامل موثر بر عدم پذیرش طرح یکپارچه‌سازی اراضی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه سیب‌زمینی‌کاران دهستان زاینده‌رود شمالی در شهرستان فریدن می‌باشد (N=190) که از بین آنها تعداد ۱۲۵ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند و حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران تعیین گردید. و داده‌های مورد نیاز از طریق پرسشنامه گردآوری شد، که روایی ظاهری و محتوایی پرسشنامه آن بر اساس نظر اساتید و دانشجویان دکتری دانشگاه تهران تایید گردید و پایایی آن بر اساس آلفای کرونباخ (۰/۷۴) تایید گردید. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار آماری SPSS استفاده گردیده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که کشاورزان تمایل کمی به یکپارچه‌سازی اراضی اشان دارند و به شرط یکپارچه سازی موقتی، ترجیح می‌دهند با افراد آشنا و فامیل مشارکت داشته باشند و اصلی‌ترین موانع یکپارچه‌سازی اراضی عوامل فردی - اجتماعی و اقتصادی می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: عدم پذیرش یکپارچه سازی اراضی، راهکارهای یکپارچه‌سازی،

شهرستان فریدن

مقدمه

زمین کشاورزی برای هر فرد در جهان ۰/۱۲ هکتار می‌باشد (FAO, 2001). در یک بررسی دیگر از بین ۵۲۵ میلیون مزرعه‌ای که در جهان وجود دارد، ۸۵ درصد از این مزارع دارای سطح زیر کشت کمتر از ۲ هکتار می‌باشند، که اکثریت این مزارع در قاره آسیا (۸۷درصد) قرار دارند (Nagayets, 2005). جدول (۱)

طی سالیان اخیر بسیاری از کشورهای دنیا با معضلی به نام خردشدن و پراکندگی اراضی کشاورزی رو به رو بوده‌اند. برطبق اظهارات Simons (1988) ۸۰ درصد از اراضی کشاورزی در دنیا به صورت خرد هستند. به طوری که فائو طی سال‌های اخیر اعلام نموده که سرانه

تعداد ۳۴/۶۲ درصد آن زیر ۱ هکتار، ۱۵/۰۴ درصد بین ۱ تا ۲ هکتار، ۲۲/۹۱ درصد بین ۲ تا ۵ هکتار و ۱۴/۱۲ درصد نیز بین ۵ تا ۱۰ هکتار می‌باشند.

جدول ۱- اندازه واحدهای بهره‌برداری در شماری از کشورهای دنیا و مقایسه آن با ایران (۲۰۰۳)

کشور	کل اراضی کشاورزی (هزار هکتار)	تعداد واحد بهره‌برداری متوسط اندازه (هزار واحد)	مزارع (هکتار)
انگلستان	۱۶۷۵۱	۲۶۰	۶۴/۴
دانمارک	۲۷۹۸	۸۷	۳۲/۲
فرانسه	۲۸۰۵۸	۹۸۱	۲۸/۶
ایرلند	۴۹۱۵	۲۱۷	۲۲/۷
آلمان	۱۱۸۴۳	۷۰۵	۱۶/۸
هلند	۲۰۲۴	۱۳۲	۱۵/۳
اسپانیا	۲۴۷۹۷	۱۷۹۱	۱۳/۸
ایران	۱۷۶۶۵	* ۳۴۸۱	* ۵/۰۷
ایتالیا	۱۵۵۴۴	۲۷۸۴	۵/۶
پرتغال	۳۳۳۱	۶۳۵	۵/۲

ماخذ: مرکز آمار ایران. سرشماری‌های کشاورزی

اندازه واحدهای بهره‌برداری را در تعدادی از کشورهای جهان نشان می‌دهد. بر اساس داده‌های این جدول تعداد واحد بهره‌برداری در ایران ۳/۴۸ میلیون واحد می‌باشد که متوسط اندازه مزارع در آن ۵/۰۷ هکتار است، در مقابل انگلستان با متوسط ۶۴/۴ هکتار جزو کشورهای پیشرو محسوب می‌شود.

آنچه مسلم است مسئله پراکنش قطعات کشاورزی مختص ایران نیست و در اکثر کشورهای دنیا با نسبت‌های مختلف وجود دارد. ولی نکته‌ای که حائز اهمیت می‌باشد، این است که کشورهای توسعه یافته همگام با توسعه در سایر بخش‌های اقتصادی، به امر توسعه در زیرساخت‌های کشاورزی نیز توجه خاص داشته و از پیشگامان امر یکپارچه‌سازی اراضی به شمار می‌آیند (Rafael et al., 2002). همانگونه که در جدول (۲) نشان می‌دهد، بر اساس سرشماری عمومی کشاورزی سال ۱۳۸۲ از مجموع ۳۴۷۳۳۸۳ واحد بهره‌برداری کشاورزی با زمین، تعداد ۳۰۱۱۴۷۱ واحد (حدود ۸۶ درصد) زیر ۱۰ هکتار می‌باشند، که از این

جدول ۲- تعداد واحدهای بهره‌برداری و میزان اراضی ایران

شرح	کمتر از ۱ هکتار	۱-۲ هکتار	۲-۵ هکتار	۵-۱۰ هکتار	۱۰-۵۰ هکتار	بزرگتر از ۱۰۰ هکتار	جمع
بهره برداری تعداد	۱۲۰۲۵۰۳	۵۲۲۲۷۳	۷۹۶۱۰۸	۴۹۰۵۸۷	۴۲۹۵۷۶	۸۳۴۰	۳۴۷۳۳۸۳
درصد	۳۴/۶۲	۱۵/۰۴	۲۲/۹۱	۱۴/۱۲	۱۲/۳۶	۰/۲۴	۱۰۰
اراضی تعداد	۴۰۷۰۷۰	۶۵۵۱۲۹	۲۳۷۷۰۹۱	۳۲۳۰۸۹۲	۷۵۳۴۶۱۲	۱۹۲۲۷۴۷	۱۷۶۶۵۱۹۸
کشاورزی درصد	۲/۳	۳/۷۱	۱۳/۴۶	۱۸/۲۹	۴۲/۶	۸/۷۶	۱۰۰

ماخذ: سرشماری عمومی کشاورزی سال ۱۳۸۲

2003 ؛ Ahmadi, 2003 ؛ Azkia, 1995) قوانین ارث (Taghvaei, ؛ Khorami, 2006 ؛ jamshidi et al., 2009) 1997 ؛ Soheili, 1992 ؛ Lambert, 1983) و عوامل محیطی و کالبدی (Ahmadi, 2003) ؛ Norozian, (1998) می‌باشد (Georgievski, 2005).

تحقیقاتی که Yu et al. در سال ۲۰۱۰ در چین و Sklenicka در سال ۲۰۰۶ در جمهوری چک انجام دادند به این نتایج رسیدند، که یکپارچه‌سازی اراضی باعث شده اکوسیستم طبیعی و محیطی و وضعیت اجتماعی و اقتصادی روستاییان بهبود یابد (Yu ؛ Sklenicka, 2006)؛

همچنین نتایج جدول (۲) حاکی از آن است که حدود ۵۰ درصد تعداد بهره‌برداری‌های کشور زیر ۲ هکتار می‌باشند که این تعداد فقط ۶ درصد اراضی کشاورزی را در اختیار دارند و حدود ۳۵ درصد واحدها ۱۰-۲ هکتاری بوده که در ۳۰ درصد اراضی کشت و زرع انجام می‌دهند. این در حالی است که بیش از ۶۰ درصد اراضی کشاورزی متعلق به واحدهای بالای ۱۰ هکتار می‌باشد (Ashrafi et al., 2007). این آمارها نشان دهنده خرد و پراکنده بودن اراضی کشور به دلایل گوناگون مثل اصلاحات ارضی (jamshidi et al., 2009) ؛ Eftekhari,

نزدیکی به جاده عمومی و روستا، اختلاف فامیلی و سلیقه‌ای، نبود خط‌مشی مناسب برای حفظ قطعات توسط دولت و خلأ قانونی و عدم آمادگی فرهنگی و مشکلات اجتماعی و اقتصادی دانسته شده است (Khorami, 2006). Vosoghi & Faraji (2006) نیز در مطالعه خود در روستاهای زرین‌دشت، نشان دادند که متغیرهای سواد، فراهم بودن فرصت‌های شغلی، میزان مالکیت زمین، عضویت در گروه، اطلاعات، اعتماد مردم به یکدیگر، اعتماد مردم به دولت و عوامل انگیزشی دارای رابطه مثبت و معنی‌داری با متغیر وابسته میزان تمایل مالکان به مشارکت در یکپارچه سازی اراضی مزروعی است.

مطالعات نظری و تجربی صورت گرفته در گذشته بخوبی نشان می‌دهند، که کوچکی و پراکندگی زمین‌های کشاورزان یکی از مهمترین دلایل افزایش هزینه‌های تولید و غیراقتصادی شدن کشاورزی (Georgievski, 2005 ؛ Vosoghi. & Faraji, 2006) ؛ Simons, 1983 ؛ Zaheer, 1975 ؛ Jacoby, 1968) و عدم استفاده بهینه از منابع تولید (Amirnrjad & Rafei, 2009 ؛ Abdollah zadeh & Kalantari, 2006 ؛ Lulcheva, 2000 ؛ Arsalan bod & Esmail pour, 2000 ؛ Todorova 2005 ؛ Naylor, 1959) به شمار می‌رود. برای مثال (Belayek & Sadegh, 2000) ، تاکید می‌کنند که خردشدن اراضی در نپال، هند و دیگر کشورهای نزدیک به آن معضلی است که مانع از افزایش بهره‌وری می‌گردد. (Van, 2001) نیز در چین به این نتیجه رسید که خردشدن اراضی باعث کاهش بهره‌وری می‌گردد. از این رو برای رفع مشکلات و عوارض ناشی از خرد و پراکنده بودن اراضی برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران کشاورزی راه حل منطقی و قابل اجرای یکپارچه‌سازی اراضی را توصیه نموده‌اند (Gonzales Garcia, 2007 ؛ Zipping & et al., 2005 ؛ Gergievski, 2005 ؛ Zhou, 1999 ؛ Backman, 2002 ؛ Dijk Van, 2002 ؛ Ahmadi & Amini, 2009 ؛ Amirnrjad & Rafei, 2009 ؛ Kalantari et al., 2005 ؛ Yasori et al., 2007) ؛ Taghvaei, 1997 و آنرا برای توسعه پایدار روستایی و کشاورزی ضرورتی اجتناب‌ناپذیر می‌دانند. یکپارچه‌سازی اراضی دارای مزایایی بسیاری می‌باشد، که در ذیل به تعدادی از آنها اشاره می‌شود.

(Gonzales Garcia 2007) et al., 2010. تحقیق در اسپانیا نشان داد، افزایش آگاهی کشاورزان در مورد نتایج اقتصادی و اجتماعی یکپارچه سازی اراضی، انتقال اطلاعات مفید به کشاورزان توسط مروجین، و برنامه‌های حمایتی دولت عوامل مؤثر در پذیرش این برنامه می‌باشد. در تحقیقاتی که Niroula & Thapa (2005) در جنوب آسیا و Thapa & Niroula (2008) در نپال انجام دادند، به این نتایج رسیدند که یکپارچه سازی اراضی باعث پذیرش نوآوری‌های جدید، تولید بیشتر، مدیریت و حفاظت مؤثر اراضی و به دست آوردن درآمد و سود بیشتر شده است در مطالعه‌ای که توسط Vitikainen, (2004) در زمینه‌ی یکپارچه‌سازی اراضی در اروپا انجام شد وجود تفاوت شدید در حاصلخیزی اراضی، امکان دسترسی برخی از اراضی به جاده و منابع آب، باعث می‌شود که تعویض اراضی و یکپارچه نمودن آنها با مشکلاتی همراه باشد.

در بین مطالعات داخلی Jamshidi et al. در تحقیقی که در سال ۲۰۰۹، تحت عنوان عوامل مؤثر بر مشارکت کشاورزان در اجرای طرح یکپارچه سازی اراضی استان ایلام انجام دادند مهمترین موانع اجرای طرح را بالا بودن هزینه‌ها، شناسایی نکردند و جهت افزایش مشارکت اطلاع‌رسانی از طریق رسانه‌های گروهی، سازماندهی کشاورزان در تشکل‌های روستایی، اعطای تسهیلات اعتباری و مالی به منظور یکپارچه کردن اراضی، و اجرای عملیات زیر بنایی را پیشنهاد کردند. (Amini et al., 2007)، مطالعه‌ای با هدف بررسی و مقایسه دلایل مخالفت بهره برداران با اجرای طرح‌های یکپارچه‌سازی زمین‌های کشاورزی در شهرستان کرمانشاه و منطقه لنجات استان اصفهان انجام داده‌اند. نتایج پژوهش آنها نشان می‌دهد که در دو منطقه مورد مطالعه، ناآگاهی صاحبان زمین‌های زراعی، نامناسب بودن روش‌های فنی اجرای طرح‌ها و نبود قوانین روشن در زمینه یکپارچه سازی اراضی، عمده‌ترین موانع پیشبرد این فرایند هستند (Amini et al., 2007) . در روائس عوامل مؤثر در عدم یکپارچگی اراضی، رشد جمعیت، ارث، تردیدها و نابرابری‌ها نسبت به نحوه اجرا و پیامد ناشی از اجرای طرح، کوهستانی بودن، ناپیکسانی مرغوبیت زمین مورد بهره‌برداری، تفاوت حقاب، دوری و

مزایای یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی و نقش آن در توسعه کشاورزی و روستایی

Vosoghi, 2003 - Eftekhari, 2003 - Demen, 2002 - Wu et al., 2005	کاهش هزینه‌های تولید	اقتصادی
Kopeva et al., 2002 - Backman, 2002 - Wu et al., 2005 Kalantari, et al., 2005 - Zhou, 1999 - Backman, 2001 - Sonnenberg, 2002 - Meha, 2004	افزایش بهره‌وری عوامل تولید افزایش درآمد و فقرزدایی	
Vosoghi, 2003 - Backman, 2001 - Sonnenberg, 2002 Man, 1959 - Zaheer, 1975 - Vosooghi, 1985 - Meha, 2004	صرفه جویی در زمان افزایش سرمایه‌گذاری در کشاورزی	
Dijk Van, 2002 - Backman, 2002 - Niroula & Thapa, 2005 - Thapa & Niroula, 2008	افزایش تولید (امنیت غذایی)	
Crecente et al., 2002 - Backman, 2002 - Gergievski, 2005 - Gonzales Garcia, 2007	افزایش سطح زیر کشت	فنی
Agrawal, 1971 - Eftekhari, 2003 - Mirdorikvand, 2007 Amirnejad, 1999 - Dijk Van, 2000 - Meha, 2004 - Todorova & Lulcheva, 2005	افزایش استفاده از بذره‌های اصلاح شده سهولت استفاده از ماشین‌آلات و نهاده‌های جدید	
Vosoghi, 2006 Tavasoli, 1999 - Meha, 2004 - Thomas, 2006 Kalantari, et al., 2005 - Gonzales Garcia, 2007	افزایش کیفیت محصول افزایش راندمان آبیاری کاهش نیاز به نیروی کار	
Falkgard & Sky, 2002 - Gergievski, 2005 Gonzales Garcia, 2007 - Yu et al., 2010 Tavasoli, 1999 - Ashkar ahangar kalaie, 2006 - Thomas, 2006	کاهش فرسایش خاک استفاده بهینه از زمین تسهیل زهکشی	اکولوژیکی
Backman, 2001 - Sonnenberg, 2002 - Gonzales Garcia, 2007	حفاظت از محیط زیست	
Oldenburg, 1990 - Eftekhari, 2003 Ahmadi & Amini, 2008 - Kalantari, et al., 2005 - Institute for Indian Estate Planning, 2007 Backman, 2002 - Gergievski, 2005 - Gonzales Garcia, 2007	سهولت اجرای تصمیمات سیاسی و کلان بهبود مدیریت و نظارت کشاورزی افزایش فرصت شغلی	سازمانی
FAO, 2003 - Mirdorikvand, 2007 Meha, 2004 - Molen et al., 2005 - Ashkar ahangar kalaie, 2006 Jahandost, 1995 Zaheer, 1975 - Man, 1959 - Vosooghi, 1985 - Eftekhari, 1992	بازاریابی راحت‌تر محصولات کشاورزی تسهیل انجام امور زیربنایی افزایش رونق صنایع تبدیلی سهولت ارائه خدمات ترویجی	
Eftekhari, 2003 - Oldenburg, 1990 Rohani, 2000 - Vosoghi, 2003 Zaheer, 1975 - Man, 1959 - Vosooghi, 1985 - Eftekhari, 2003	کاهش اختلافات و مشاجرات مردمی افزایش همکاری و تعاون افزایش انگیزه برای کشاورزی	اجتماعی

مزایای یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی

(Ahmadi & Amini, 2006). در نتیجه شناسایی دلایل عدم پذیرش طرح یکپارچه‌سازی اراضی توسط کشاورزان در شهرستان فریدن و ارائه راه‌حلی برای حل این مشکل هدف اصلی در این مقاله می‌باشد. در این شهرستان حدود ۴۰ هزار هکتار زمین زراعی وجود دارد که در بین ۱۴ هزار بهره‌بردار تقسیم شده است و متوسط اراضی هر کشاورز ۲/۸ هکتار بوده، که از متوسط کشور نیز بسیار کمتر است (Agriculture Organization Frieden city, 2011).

با توجه به ضرورت و همچنین مزایایی که برای اجرای طرح یکپارچه‌سازی ذکر شد، متأسفانه فقط تعداد کمی از کشاورزان کشور حاضر به یکپارچه‌سازی اراضی بوده، که این تعداد نیز در طول زمان رو به کاهش است. به عنوان مثال در کرمانشاه طرح‌های انجام شده از ۳۴ طرح در سال ۱۳۷۴، به ۳ طرح در سال ۱۳۸۰ کاهش یافته است و یا در لنجانان اصفهان که در سال ۱۳۶۸ حدود ۷۰۰ هکتار اراضی یکپارچه شد ولی در سال ۱۳۸۰ فقط ۲۰۰ هکتار اراضی یکپارچه شدند

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های مقطعی^۱ می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش سیب‌زمینی‌کارانی می‌باشند، که در دهستان زاینده‌رود شمالی در شهرستان فریدن به کشت سیب‌زمینی اقدام می‌کنند (N=190). براساس فرمول کوکران ۱۲۵ نفر کشاورز سیب‌زمینی‌کار به روش نمونه‌گیری ساده انتخاب شدند. ابزار اصلی پژوهش پرسشنامه‌ای بود که از ۴ بخش؛ سوالات مربوط به اطلاعات شخصی و حرفه‌ای کشاورزان، سوالات مربوط به سنجش نگرش کشاورزان نسبت یکپارچه‌سازی اراضی (شامل ۳۰ گویه)، سوالات مربوط به شناسایی موانع یکپارچه‌سازی (شامل ۴۰ گویه)، و سوالات مربوط به راه‌حل‌های پیشنهاد شده برای یکپارچه‌سازی اراضی (شامل ۳۰ گویه) تشکیل شده بود. برای اطمینان از روایی ظاهری^۲ و محتوایی^۳ پرسشنامه به داوری و ارزیابی صاحب نظران امر مشتمل بر اعضای هیئت علمی و دانشجویان دوره دکتری رجوع گردیده‌است. به منظور آزمون پایایی^۴ پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده شد که مقیاس‌های پرسشنامه در کلیه موارد بالای ۰٫۷۴ بدست آمد و داده‌های گردآوری شده با استفاده از نرم افزار Spss مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

نتایج و بحث

نتایج بدست آمده نشان داد که متوسط سنی کشاورزان مورد مطالعه ۴۸ سال و متوسط سابقه کار آنها در کشاورزی ۲۰ سال است. متوسط اراضی کشاورزی در این شهرستان ۲/۶ هکتار بوده که نشان از خرد بودن اراضی می‌باشد، و متوسط تعداد قطعات هر کشاورز نیز حدود ۶ قطعه می‌باشد، که حاکی از پراکندگی زیاد اراضی کشاورزی است.

جدول ۳- ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای کشاورزان (n=۱۲۵)

متغیرها	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
سن	۲۰	۶۵	۴۸/۴۰	۱۲/۹۱
سابقه فعالیت کشاورزی	۳	۵۵	۱۹/۴۸	۱۳/۸۳
میزان اراضی	۱	۲۰	۲/۶۰	۴/۵۲
متوسط تولید (تن)	۶	۳۵	۵۸/۱۵	۳/۲۳
تعداد قطعات	۲	۱۰	۵/۸	۲/۱۷
متوسط اندازه قطعات (هکتار)	۰/۵	۳/۲	۰/۸۶	۱/۱۲

منبع: یافته‌های تحقیق

تمایل کشاورزان به یکپارچه سازی اراضی

جهت تعیین تمایل کشاورزان به یکپارچه‌سازی اراضی از ۵ سوال با مقیاس سنجش طیف پنج گزینه‌ای لیکرت استفاده شد. جدول (۴)، اولویت‌های تمایل به یکپارچه‌سازی اراضی را در بین پاسخگویان نشان می‌دهد. که در مجموع افراد بیشتر تمایل دارند برخی از اراضی‌شان را با افراد آشنا و فامیل و به صورت موقتی یکپارچه سازند.

1. Cross-Sectional
2. Face validity
3. Content validity
4. Reliability

جدول ۴- اولویت‌بندی گویه‌های مربوط به تمایل کشاورزان به یکپارچه سازی اراضی

رتبه گویه	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
۱ چقدر مایل‌اید یکی زمین‌های خود را بصورت موقتی با افراد فامیل ادغام کرده و با هم کار کنید	۴/۰۱	۱/۲۶	۰/۳۱
۲ چقدر مایل‌اید زمین‌های خود را بصورت موقتی با یک نفر از اهالی روستا ادغام کرده و باهم کار کنید	۳/۲۹	۱/۳۸	۰/۴۱
۳ چقدر مایل‌اید همه زمین‌های خود را با یک نفر از اهالی روستا بصورت موقتی ادغام کرده و باهم کار کنید	۲/۵۸	۱/۱۳	۰/۴۴
۴ چقدر مایل‌اید زمین‌های خود را با طایفه و روستاهای دیگر بصورت موقتی ادغام کرده و باهم کار کنید	۲/۵۰	۱/۳۲	۰/۵۳
۵ چقدر مایل‌اید تمام زمین‌های خود را بصورت دائمی ادغام کرده و با هم کار کنید	۱/۵۳	۰/۹۹	۰/۶۴

طیف لیکرت: هیچ=۰، خیلی کم=۱، کم=۲، متوسط=۳، زیاد=۴ و خیلی زیاد=۵

بررسی رابطه بین متغیرهای تحقیق با متغیر میزان تمایل کشاورزان به یکپارچه‌سازی اراضی

همان گونه که در جدول (۵) مشاهده می‌شود جهت بررسی رابطه بین ویژگیهای فردی و حرفه‌ای کشاورزان و تمایل به یکپارچه‌سازی اراضی از همبستگی اسپیرمن استفاده شد. نتایج حاصل از آزمون‌های همبستگی جدول (۵) بین متغیرهای فردی و حرفه‌ای پاسخگویان با میزان تمایل به یکپارچه‌سازی اراضی نشان داد که:

- بین تحصیلات، متوسط هزینه تولید در هکتار، تعداد قطعات، علاقه به کارگروهی، آشنایی به طرح یکپارچه‌سازی، نگرش نسبت به یکپارچه‌سازی اراضی و اعتماد به برنامه‌های دولتی و کشاورزان دیگر و میزان تمایل به یکپارچه‌سازی اراضی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد مطابق با یافته‌های (Vosoghi & Faraji, 2006؛ Jamshidi et al., 2009؛ Gonzales, 2007). و بین سابقه کشاورزی، متوسط عملکرد در هکتار، میزان اراضی و متوسط اندازه قطعات و میزان تمایل به یکپارچه‌سازی اراضی رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد مطابق با یافته‌های (Jamshidi؛ Din panah, 2009؛ et al., 2009).

سنجش نگرش کشاورزان نسبت به مزایای یکپارچه‌سازی اراضی

برای سنجش نگرش کشاورزان نسبت به مزایای یکپارچه‌سازی اراضی با استفاده از مرور ادبیات و تجارب جهانی ۲۰ گویه به عنوان شاخص‌های سنجش نگرش انتخاب شدند، که با طیف پنج گزینه‌ای لیکرت (۱= خیلی مخالفم، ۲= مخالفم، ۳= نظری ندارم، ۴= موافقم و ۵= خیلی موافقم) مطرح شد تا پاسخگویان میزان موافقت یا مخالفت خود را با هر یک از آن گویه‌ها اظهار کنند. در اولویت‌بندی نگرش کشاورزان اولین اولویت به

افزایش درآمد از طریق یکپارچه‌سازی اراضی مربوط می‌شود که اکثر کشاورزان معتقدند یکپارچه‌سازی اراضی باعث افزایش درآمد می‌شود. دومین اولویت به بهره‌وری نهاده‌های کشاورزی مربوط می‌باشد، که اکثر کشاورزان بر این باورند که یکپارچه‌سازی باعث افزایش بهره‌وری نهاده‌های کشاورزی (آب، زمین، کود و غیره) می‌شود و اولویت سوم نیز به مزایا و قابلیت‌های یکپارچه‌سازی اراضی در حل مشکلات کنونی مربوط می‌باشد. میانگین کل نگرش (۴/۴۷) می‌باشد، که نشان می‌دهد اکثر کشاورزان نسبت به فواید و ضرورت اجرای یکپارچه‌سازی اراضی واقف هستند.

جدول ۵- نتایج حاصل از آزمون‌های ضریب همبستگی به منظور تعیین میزان همبستگی بین برخی متغیرها با متغیر میزان تمایل کشاورزان به یکپارچه‌سازی اراضی

متغیر	(مقدار ضریب همبستگی) r	سطح معنی‌داری
تحصیلات	۰/۲۱۵**	۰/۰۰۰
سابقه کشاورزی	-۰/۴۵۴*	۰/۰۲۶
متوسط تولید (عملکرد)	-۰/۸۴۴**	۰/۰۰۰
متوسط هزینه تولید در هکتار	۰/۷۱۴**	۰/۰۰۴
میزان اراضی	-۰/۵۸۰**	۰/۰۰۴
متوسط اندازه قطعات	-۰/۶۰۱**	۰/۰۰۲
تعداد قطعات	۰/۶۲۵**	۰/۰۰۱
علاقه به کار گروهی	۰/۱۷۱**	۰/۰۰۲
آشنایی با طرح یکپارچه‌سازی	۰/۳۳۱**	۰/۰۰۰
نگرش نسبت به یکپارچه‌سازی اراضی	۰/۶۲۸**	۰/۰۰۰
میزان اعتماد به برنامه‌های دولتی	۰/۴۶۴*	۰/۰۲۲
میزان اعتماد به کشاورزان دیگر	۰/۴۳۵*	۰/۰۳۴
* معنی‌داری در سطح ۰/۰۵	** معنی‌داری در سطح ۰/۰۱	

جدول ۶- نگرش کشاورزان نسبت به مزایای یکپارچه سازی اراضی (n=۱۲۵)

رتبه	گویه	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
۱	یکپارچه سازی اراضی باعث افزایش درآمد کشاورزان می شود	۴/۸۴	۰/۳۷	۰/۰۷
۲	یکپارچه سازی اراضی باعث افزایش بهره‌وری نهاده‌های کشاورزی (آب، کود،...) می شود	۴/۷۵	۰/۳۹	۰/۰۸
۳	برای حل مشکلات کنونی کشاورزی یکپارچه سازی اراضی ضروری است	۴/۷۱	۰/۴۲	۰/۰۹
۴	خرد بودن اراضی باعث جلوگیری از انجام فعالیت‌های زیربنایی مثل تسطیح اراضی و احداث شبکه‌های آبیاری شده	۴/۵۶	۰/۵۰	۰/۱۰
۵	یکپارچه سازی اراضی باعث افزایش سطح زیرکشت از طریق حذف مرزها و نهراو جاده‌های اضافی می شود	۴/۶۴	۰/۴۹	۰/۱۰
۶	یکپارچه سازی اراضی باعث راحتی و بهتر شدن مدیریت مزرعه می شود	۴/۶۴	۰/۴۹	۰/۱۰
۷	یکپارچه سازی اراضی زمینه را برای استفاده بهینه از ماشین آلات و ورود ماشین آلات کشاورزی مدرن فراهم می کند	۴/۶۰	۰/۵۰	۰/۱۰
۸	یکی از مهمترین دلایل پایین بودن تولیدات محصولات کشاورزی در منطقه خرد بودن اراضی می باشد	۴/۵۶	۰/۵۰	۰/۱۰
۹	برای توسعه کشاورزی و روستایی یکپارچه سازی اراضی ضروری است	۴/۶۴	۰/۵۶	۰/۱۲
۱۰	یکپارچه سازی اراضی باعث کاهش رفت و آمد بین اراضی در نتیجه کاهش اتلاف وقت می شود	۴/۴۴	۰/۶۵	۰/۱۴
۱۱	یکپارچه سازی اراضی باعث افزایش تولیدات محصولات کشاورزی می شود	۴/۵۶	۰/۶۵	۰/۱۴
۱۲	یکپارچه سازی اراضی زمینه را برای صرفه جویی در مصرف آب و استفاده از روش‌های مدرن آبیاری فراهم می کند	۴/۵۲	۰/۷۱	۰/۱۵
۱۳	یکپارچه سازی اراضی زمینه را برای افزایش مشارکت و همکاری روستاییان فراهم می کند	۴/۴۸	۰/۷۱	۰/۱۵
۱۴	یکپارچه سازی اراضی باعث صرفه جویی در مصرف نهاده‌های تولید مثل کودشیمیایی و... می شود	۴/۳۶	۰/۷۰	۰/۱۶
۱۵	یکپارچه سازی اراضی باعث اقتصادی شدن و راحتی مبارزه با آفات و... می شود	۴/۵۲	۰/۷۷	۰/۱۷
۱۶	یکپارچه سازی اراضی زمینه را برای ورود نیروی تحصیل کرده به کشاورزی فراهم می کند	۴/۴۴	۰/۷۶	۰/۱۷
۱۷	حدود ۷۰ درصد بهره برداران منطقه زیر ۵ هکتار زمین دارند و این نشان دهنده خرد بودن زیاد اراضی در منطقه می باشد	۴/۱۶	۰/۷۴	۰/۱۷
۱۸	یکپارچه سازی اراضی باعث کاهش هزینه‌های تولید می شود	۴/۳۶	۰/۸۶	۰/۱۹
۱۹	یکپارچه سازی اراضی باعث افزایش انگیزه برای کشاورزی می شود	۴/۲۸	۱/۰۲	۰/۲۳
۲۰	یکپارچه سازی اراضی باعث بهبود آرایه خدمات و مدیریت کلان کشاورزی می شود	۴/۱۶	۱/۰۲	۰/۲۴

سنجش نگرش کشاورزان نسبت به معایب و مشکلات

یکپارچه سازی اراضی

برای سنجش نگرش کشاورزان نسبت به معایب یکپارچه سازی اراضی ۱۰ گویه به عنوان شاخص‌های سنجش نگرش انتخاب شدند، که با طیف پنج گزیننه‌ای لیکرت (۱= خیلی مخالفم، ۲= مخالفم، ۳= نظری ندارم، ۴= موافقم و ۵= خیلی موافقم) مطرح شد تا پاسخگویان میزان موافقت یا مخالفت خود را با هر یک از آن گویه‌ها اظهار کنند. در اولویت بندی نگرش کشاورزان، اولین

اولویت به مالکیت خصوصی اراضی مربوط می باشد، که اکثر کشاورزان معتقدند یکپارچه سازی باعث به خطر افتادن مالکیت خصوصی می شود، که این خود یکی از مهمترین موانع یکپارچه سازی اراضی می باشد. اولویت دوم به کیفیت اراضی کشاورزی و اولویت سوم نیز به انجام کار به صورت گروهی مربوط می باشد که اکثر کشاورزان کار به صورت گروهی را دشوار می دانند. و میانگین کل نگرش کشاورزان نسبت به معایب یکپارچه سازی (۳/۳۵) می باشد (جدول ۷).

جدول ۷- سنجش نگرش کشاورزان نسبت به معایب و مشکلات یکپارچه‌سازی اراضی

رتبه	گویه	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
۱	یکپارچه سازی اراضی باعث به خطر افتادن مالکیت خصوصی می‌شود	۴/۸۹	۰/۸۸	۰/۱۸
۲	یکپارچه‌سازی باعث درنظر نگرفتن وجود تفاوت بین کیفیت اراضی می‌شود	۴/۵۶	۰/۸۶	۰/۱۹
۳	فعالیت به صورت دسته‌جمعی بسیار مشکل است.	۳/۸۳	۰/۹۱	۰/۲۴
۴	یکپارچه‌سازی اراضی باعث دشوار شدن فرایند خرید و فروش اراضی می‌شود	۳/۵۶	۱/۰۵	۰/۲۹
۵	یکپارچه سازی اراضی باعث کاهش آزادی عمل می‌شود	۳/۲۲	۱/۱۰	۰/۳۴
۶	با یکپارچه‌سازی مدیریت مزرعه دشوارتر می‌شود	۳/۰۶	۱/۱۲	۰/۳۶
۷	یکپارچه سازی اراضی باعث کاهش نظارت بر اراضی و در نتیجه باعث کاهش بهره‌وری نهادها می‌شود	۲/۸۸	۱/۱۲	۰/۳۹
۸	یکپارچه سازی اراضی باعث افزایش مشاجرات مردمی می‌شود	۲/۶۵	۱/۰۲	۰/۴۰
۹	با یکپارچه سازی اراضی دچار ضرر اقتصادی می‌شویم	۲/۵۳	۱/۱۱	۰/۴۴
۱۰	با یکپارچه‌سازی اراضی تولید به دلیل کاهش مدیریت کاهش می‌یابد	۲/۴۴	۱/۱۵	۰/۴۷

اولویت‌بندی موانع بازدارنده اجرای طرح یکپارچه سازی اراضی

و جاده و غیره، ترس از دست دادن مالکیت فردی اراضی، نبود قوانین مکتوب و مشخص برای اجرای طرح یکپارچه سازی اراضی و ارزش‌گذاری اراضی و زیاد بودن تعداد افراد شاغل در کشاورزی مهمترین موانع اجرای طرح یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی می‌باشند.

همان‌طورکه در جدول (۸) مشاهده می‌شود، متغیرهای اختلاف زیاد بین قیمت اراضی منطقه، وجود تفاوت در کیفیت اراضی و میزان دسترسی به منابع آب

جدول (۸) اولویت‌بندی موانع بازدارنده اجرای طرح یکپارچه سازی اراضی

رتبه	گویه‌ها	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
۱	اختلاف زیاد بین قیمت اراضی منطقه	۴/۱۱	۰/۹۸	۰/۲۳
۲	وجود تفاوت در کیفیت اراضی و میزان دسترسی به منابع آب و جاده و...	۴/۰۹	۰/۹۹	۰/۲۴
۳	ترس از دست دادن مالکیت فردی اراضی	۴/۰۳	۱/۰۳	۰/۲۵
۴	نبود قوانین مکتوب و مشخص جهت اجرای طرح و ارزش‌گذاری اراضی	۴/۰۰	۱/۰۰	۰/۲۵
۵	زیاد بودن تعداد افراد شاغل در کشاورزی	۳/۸۰	۰/۹۵	۰/۲۵
۶	ترس از ریسک به دلیل فقر و شرایط بد اقتصادی	۳/۷۲	۰/۹۸	۰/۲۶
۷	وجود قوانین همچون ارث و وقف	۳/۹۹	۱/۱۵	۰/۲۸
۸	نبود کلاسهای آموزشی- ترویجی در زمینه یکپارچه سازی اراضی	۳/۹۶	۱/۱۲	۰/۲۸
۹	پراکندگی زیاد اراضی	۳/۸۴	۱/۰۶	۰/۲۸
۱۰	وجود عقاید و باورهای سنتی غلط در روستا	۳/۸۸	۱/۱۳	۰/۲۹
۱۱	پایین بودن سواد کشاورزان	۳/۸۰	۱/۱۵	۰/۳۰
۱۲	عدم برخورداری کشاورزان از دانش فنی بالا در زمینه کشاورزی	۳/۸۸	۱/۱۹	۰/۳۱
۱۳	فقدان ارگانی مشخص جهت اجرای طرح و پرداخت گرامتهای ناشی از معاوضه اراضی	۳/۷۲	۱/۱۷	۰/۳۱
۱۴	عدم علاقه به کار گروهی و شراکتی	۳/۶۸	۱/۱۴	۰/۳۱
۱۵	نداشتن اعتماد کشاورزان به یکدیگر	۳/۶۷	۱/۱۶	۰/۳۲
۱۶	مسن بودن کشاورزان	۳/۶۴	۱/۱۶	۰/۳۲
۱۷	عدم مشورت کشاورزان با کارشناسان و مروجین کشاورزی	۳/۵۸	۱/۱۳	۰/۳۲
۱۸	ناکافی بودن حمایت های مالی و دولتی جهت اجرای یکپارچه سازی اراضی	۳/۵۲	۱/۱۲	۰/۳۲
۱۹	وجود اقتصاد معیشتی در جوامع روستایی منطقه	۳/۷۵	۱/۲۹	۰/۳۴
۲۰	طولانی بودن فرایند اداری معاوضه رسمی اراضی	۳/۷۲	۱/۲۷	۰/۳۴
۲۱	مخالفت کشاورزان با اجرای یکپارچه سازی اراضی	۳/۶۷	۱/۳۰	۰/۳۵
۲۲	زیاد بودن تعداد افراد خانواده	۳/۳۶	۱/۱۸	۰/۳۵
۲۳	فراهم نبودن زیرساختهای قانونی و... جهت یکپارچه سازی اراضی	۳/۴۶	۱/۲۵	۰/۳۶

ادامه جدول (۸)

رتبه	گویه‌ها	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
۲۴	افزایش جمعیت	۳/۰۴	۱/۰۹	۰/۳۶
۲۵	زیاد بودن فاصله بین قطعات اراضی کشاورزان	۳/۴۸	۱/۲۹	۰/۳۷
۲۶	فروپاشی خانواده های پرجمعیت و کوچک شدن خانواده ها	۳/۳۶	۱/۲۵	۰/۳۷
۲۷	نداشتن اعتماد کشاورزان به دولت و برنامه های آن	۳/۳۶	۱/۲۸	۰/۳۸
۲۸	وابستگی و علاقه زیاد کشاورزان به زمین هایشان	۳/۴۰	۱/۳۵	۰/۴۰
۲۹	عدم آگاهی کشاورزان از فواید یکپارچه سازی اراضی	۳/۳۸	۱/۳۴	۰/۴۰
۳۰	عدم دسترسی کشاورزان به منابع اطلاعاتی (کتاب، اینترنت و...)	۳/۳۸	۱/۳۷	۰/۴۱
۳۱	تجربه کم کشاورزی	۳/۲۸	۱/۳۳	۰/۴۱
۳۲	زیاد بودن تعداد قطعات اراضی کشاورزان	۳/۰۸	۱/۲۸	۰/۴۲
۳۳	دیم بودن اراضی و عدم توانایی آبی کردن اراضی بدلیل کمبود آب	۳/۴۴	۱/۴۷	۰/۴۳
۳۴	نامناسب بودن روش های اجرای طرح یکپارچه سازی اراضی	۳/۴۰	۱/۴۷	۰/۴۳
۳۵	نبود نگرش مثبت نسبت به یکپارچه سازی اراضی در بین کشاورزان	۳/۱۳	۱/۳۶	۰/۴۳
۳۶	عدم عضویت کشاورزان در تعاونیهای روستایی	۳/۲۱	۱/۴۴	۰/۴۵
۳۷	داشتن شغل دوم و عدم وابستگی زیاد کشاورز به درآمدهای کشاورزی	۳/۰۴	۱/۴۲	۰/۴۷
۳۸	کاهش درآمد کشاورز با یکپارچه سازی اراضی	۲/۵۰	۱/۴۱	۰/۵۷
۳۹	استفاده از اراضی برای کارهای غیرکشاورزی	۲/۵۴	۱/۴۷	۰/۵۸
۴۰	بالا بودن درآمد کشاورز	۲/۱۳	۱/۳۶	۰/۶۴

۵- تحلیل عاملی

نام عامل و متغیرهای مربوط به هر یک از آنها همراه با بارعاملی هر متغیر در شکل (۱) ارایه شده است. بر اساس شکل (۱) نداشتن اعتماد کشاورزان به یکدیگر (۰/۸۱۲)، عدم علاقه به کارگروهی (۰/۷۹۵)، وابستگی به زمین (۰/۷۵۳)، پایین بودن سواد کشاورزان (۰/۷۲۱)، وجود قوانین همچون ارث و وقف (۰/۶۵۲)، مسن بودن کشاورزان (۰/۶۱۴)، نداشتن اعتماد کشاورزان به دولت و برنامه‌های آن (۰/۶۰۲) و وجود عقاید و باورهای سنتی غلط در روستا (۰/۵۶۸)، موانع اساسی یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی است. براساس جدول (۹) موانع فردی و اجتماعی ۲۶/۳۶ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کند. عامل دوم که در قالب موانع اقتصادی نام‌گذاری شده است، ۱۶/۸۶ درصد از واریانس مربوط به موانع یکپارچه‌سازی اراضی را به خود اختصاص داده است. اختلاف زیاد بین قیمت اراضی منطقه (۰/۸۸۴)، ترس از دست دادن مالکیت فردی اراضی (۰/۸۱۲) و ترس از ریسک به دلیل فقر و شرایط بد اقتصادی (۰/۶۹۳)، مهم‌ترین موانع یکپارچه‌سازی اراضی هستند. سومین عامل که از آن تحت عنوان موانع فنی یاد شده است، ۱۴/۵۲ درصد از کل واریانس را تبیین

جهت دسته‌بندی موانع یکپارچه‌سازی اراضی از تکنیک تحلیل‌عاملی استفاده گردید. مقدار KMO بدست آمده، ۰/۷۴۵ و آزمون بارتلت ۲۶۵۲/۲۲ Chi-Square= و سطح معنی‌داری آن ۱ درصد بود که حاکی از مناسب بودن داده‌ها برای تحلیل عاملی می‌باشد. تکنیک تحلیل عاملی از ۴۰ مانع ذکر شده برای یکپارچه‌سازی اراضی فقط ۱۷ مانع را در ۴ عامل طبقه‌بندی کرد که این تعداد ۶۶/۶۷ درصد از واریانس را تبیین نمودند. مقدار ویژه و درصد واریانس تبیین شده توسط هر عامل در جدول (۹) ارایه شده است.

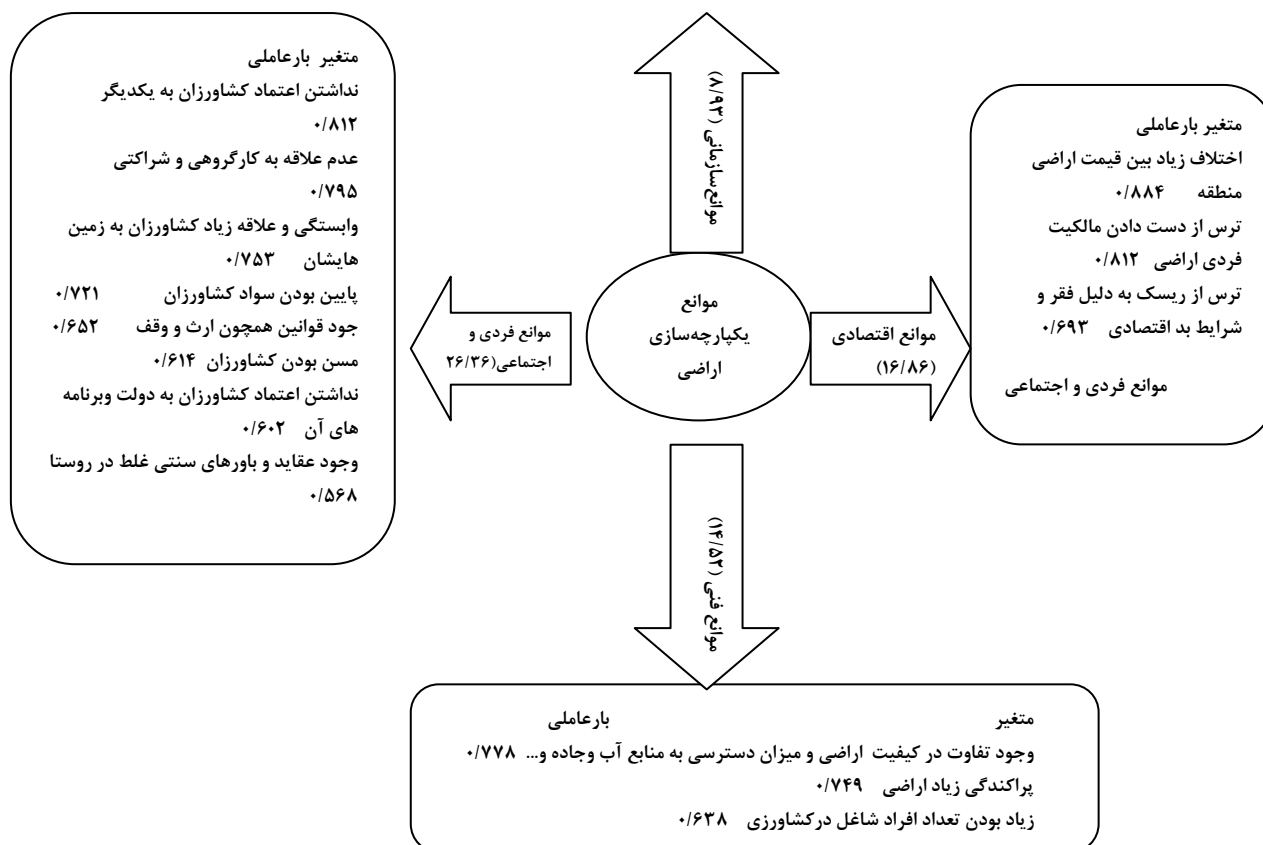
جدول (۹) مقدار ویژه و واریانس تبیین شده توسط هر

عامل‌ها	مقدار		عامل
	درصد ویژه	درصد واریانس	
موانع فردی و اجتماعی	۴/۳۶	۲۶/۳۶	۲۶/۳۶
موانع اقتصادی	۲/۶۶	۱۶/۸۶	۴۳/۲۲
موانع فنی	۲/۳۶	۱۴/۵۲	۵۷/۷۴
موانع سازمانی	۱/۸۹	۸/۹۳	۶۶/۶۷

طرح و پرداخت غرامت‌های ناشی از معاوضه اراضی (۰/۶۸۲) و نبود کلاس‌های آموزشی-ترویجی در زمینه یکپارچه‌سازی اراضی (۰/۶۱۱) از جمله متغیرهایی هستند که بیانگر موانع سازمانی می‌باشند که در مجموع ۸/۹۳ درصد از کل واریانس را تبیین می‌کند.

می‌کند. وجود تفاوت در کیفیت اراضی و میزان دسترسی به منابع آب و جاده (۰/۷۷۸)، پراکندگی زیاد اراضی (۰/۷۴۹) و زیاد بودن تعداد افراد شاغل در کشاورزی (۰/۶۳۸) از عمده ترین موانع موجود در زمینه مسایل فنی است. نبود قوانین مکتوب و مشخص جهت ارزشگذاری اراضی (۰/۷۶۲)، فقدان ارگانی مشخص جهت اجرای

متغیر بارعاملی
 نبود قوانین مکتوب و مشخص جهت ارزشگذاری اراضی ۰/۷۶۲
 فقدان ارگانی مشخص جهت اجرای طرح و پرداخت غرامت‌های ناشی از معاوضه اراضی ۰/۶۸۲
 نبود کلاس‌های آموزشی- ترویجی در زمینه یکپارچه سازی اراضی ۰/۶۱۱

شکل ۱- موانع یکپارچه‌سازی اراضی (نام عامل‌ها، متغیرهای مربوط به هر عامل و بارهای عاملی)

اولویت‌بندی راهکارهای پیشنهادی برای یکپارچه‌سازی اراضی جهت اولویت‌بندی و تعیین میزان قابلیت اجرایی هر یک از راه‌حل‌های پیشنهادی برای یکپارچه‌سازی اراضی،

همان طور که در شکل (۱) مشخص شده است، مهمترین موانع یکپارچه‌سازی اراضی موانع فردی- اجتماعی و موانع اقتصادی می‌باشد مطابق با یافته‌های (Rosta & Teymori, 2007; Ashkar et al., 2006).

ایجاد انگیزه در کشاورزان از طریق دادن وام های بانکی برای اجرای یکپارچه سازی اراضی، ایجاد مشاغل متنوع و غیرکشاورزی در روستا جهت کاهش تعداد افراد شاغل در کشاورزی و فراهم کردن زمینه ایجاد دوباره نظام های تولید دسته جمعی مثل بنه و صحرا، مهم ترین و قابل اجرا ترین راه حل ها می باشند.

مجموعه ای از راه حل ها بر اساس مرور ادبیات و نظرسنجی از کشاورزان و کارشناسان و همچنین راه حل هایی که قبلا اجرا شدند، تهیه و تدوین گردید. همان طور که در جدول (۱۰) مشاهده می شود، راه حل های یکپارچه سازی اراضی با حفظ مالکیت فردی، یکجاکشتی، دادن آموزش های لازم درباره نحوه ارزش گذاری و مقایسه قطعه های مختلف به کشاورزان،

جدول ۱۰- اولویت بندی راهکارهای پیشنهادی برای یکپارچه سازی اراضی

رتبه	گویه ها	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
۱	یکپارچه سازی اراضی با حفظ مالکیت فردی	۴/۰۸	۱/۰۵	۰/۲۲
۲	یکجاکشتی (همزمان و یکی کردن برنامه های کشت)	۳/۹۳	۰/۸۶	۰/۲۲
۳	دادن آموزش های لازم درباره نحوه ارزش گذاری و مقایسه قطعه های مختلف با هم به کشاورزان	۳/۸۵	۰/۸۷	۰/۲۲
۴	ایجاد انگیزه در کشاورزان از طریق دادن وام های بانکی برای اجرای یکپارچه سازی اراضی	۳/۸۵	۰/۹۳	۰/۲۴
۵	ایجاد مشاغل متنوع و غیرکشاورزی در روستا جهت کاهش تعداد افراد شاغل در کشاورزی	۳/۹۰	۱/۱۳	۰/۲۹
۶	فراهم کردن زمینه ایجاد دوباره نظام های تولید دسته جمعی مثل بنه و صحرا و ...	۳/۸۰	۱/۱۰	۰/۲۹
۷	یکپارچه سازی اراضی از طریق خرید و فروش و معاوضه اراضی توسط دولت	۳/۷۵	۱/۱۱	۰/۳۰
۸	معاوضه موقتی قطعات اراضی برای یک دوره یکساله کشت	۳/۶۰	۱/۰۹	۰/۳۰
۹	اجبار کردن کشاورزان به یکپارچه سازی اراضی از طریق ندادن کودشیمیایی و ...	۳/۵۵	۱/۰۹	۰/۳۱
۱۰	فراهم کردن زمینه مشارکت روستاییان در اجرای یکپارچه سازی اراضی	۳/۷۰	۱/۲۱	۰/۳۳
۱۱	ایجاد قوانینی متناسب با قانون ارث جهت جلوگیری از خرد شدن بیشتر اراضی توسط قانون ارث	۳/۳۰	۱/۰۸	۰/۳۳
۱۲	انتقال اراضی به وارثان بصورت مشاع بدون اجازه قطعه قطعه کردن	۳/۶۵	۱/۲۲	۰/۳۳
۱۳	استفاده از رسانه های جمعی جهت افزایش آگاهی کشاورزان از مزایای یکپارچه سازی و زیان های خرد بودن اراضی	۳/۴۳	۱/۲۰	۰/۳۵
۱۴	شناسایی ویژگی های فرهنگی و اقتصادی هر منطقه و ارایه راهکارهایی متناسب با شرایط خاص منطقه	۳/۷۰	۱/۳۴	۰/۳۶
۱۵	برگزاری کلاسهای ترویجی-آموزشی جهت آشنایی و ایجاد انگیزه در کشاورزان	۳/۷۰	۱/۳۰	۰/۳۶
۱۶	یک جاسازی (جمع نمودن اراضی پراکنده یک کشاورزی در یک نقطه)	۳/۵۰	۱/۳۱	۰/۳۷
۱۷	آموزش رهبران محلی و توجیح نمودن آنها در مورد فواید و نحوه یکپارچه سازی اراضی	۳/۳۰	۱/۲۱	۰/۳۷
۱۸	رفع موانع قانونی و اداری و ایجاد هماهنگی بین ادارات مرتبط در اجرای یکپارچه سازی اراضی	۳/۲۵	۱/۲۰	۰/۳۷
۱۹	یکپارچه سازی اراضی از طریق تشکیل تعاونیهای تولید روستایی	۲/۸۰	۱/۱۰	۰/۳۹
۲۰	فروش زمین های پراکنده اطراف زمین های یک کشاورز به او	۳/۶۰	۱/۴۲	۰/۴۰
۲۱	وضع قوانینی محکم جهت جلوگیری از خرد شدن بیشتر اراضی	۳/۲۰	۱/۳۲	۰/۴۱
۲۲	یکپارچه کردن اراضی بصورت داوطلبانه به وسیله آموزش دادن و ایجاد انگیزه در کشاورزان	۳/۲۰	۱/۳۶	۰/۴۳
۲۳	تشکیل ستاد یکپارچه سازی اراضی در شهرستان جهت شناسایی راهکارهایی منطبق با شرایط منطقه	۳/۱۴	۱/۳۸	۰/۴۴
۲۴	معاوضه اراضی مرغوب با مقدار بیشتری از اراضی نامرغوب	۲/۸۰	۱/۲۴	۰/۴۴
۲۵	فعالیت و کشت گروهی کشاورزان همجوار به صورت مشاع	۳/۱۵	۱/۴۹	۰/۴۷
۲۶	خرید و فروش اراضی فقط به صورت یک سهام در تعاونی ها	۲/۶۵	۱/۳۴	۰/۵۱
۲۷	توجه به کشاورزانی که نگرش مثبتی نسبت به یکپارچه سازی اراضی دارند.	۲/۹۲	۱/۵۵	۰/۵۳
۲۸	یکپارچه کردن اراضی بصورت اجباری توسط دولت	۲/۵۰	۱/۴۶	۰/۵۸
۲۹	انتقال زمین به فرزند ارشد جهت حفظ یکپارچگی و تقسیم سود حاصله بین وارثان	۲/۴۴	۱/۴۳	۰/۵۹
۳۰	معاوضه دو طرفه اراضی بین کشاورزان یک روستا یا روستاهای همجوار	۲/۳۸	۱/۴۵	۰/۶۱

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

مشکل پراکندگی و قطعه قطعه بودن اراضی کشاورزی از قدیم الایام یکی از ویژگی‌های عمده نظام بهره برداری سنتی در ایران بوده است پس از اصلاحات ارضی شرکت‌های سهامی زراعی، شرکت‌های تعاونی تولید و کشت و صنعت‌ها که توسط دولت به منظور یکپارچه نمودن اراضی تشکیل شدند نتوانستن توفیق چندانی پیدا کنند و لذا مسله پراکندگی و قطعه قطعه بودن اراضی کماکان به عنوان یکی از موانع توسعه کشاورزی ایران باقی مانده است. با توجه به اهمیت این موضوع نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که:

کشاورزان تمایل کمی به یکپارچه‌سازی اراضی‌شان دارند و بیشتر تمایل دارند برخی از اراضی‌شان را با افراد آشنا و فامیل و به صورت موقتی یکپارچه کنند. و بین تحصیلات، متوسط هزینه، تعداد قطعات، علاقه به کار گروهی، آشنایی با طرح یکپارچه‌سازی، نگرش نسبت به یکپارچه‌سازی اراضی، میزان اعتماد به برنامه‌های دولتی، میزان اعتماد به کشاورزان دیگر و تمایل به یکپارچه‌سازی اراضی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد و بین سابقه کشاورزی، عملکرد، میزان اراضی، متوسط اندازه قطعات و تمایل به یکپارچه‌سازی رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد. همچنین اکثر کشاورزان نگرش مثبتی نسبت به مزایای یکپارچه‌سازی اراضی دارند و نگرش متوسطی نیز نسبت به معایب و مشکلات یکپارچه‌سازی اراضی دارند. و اصلی‌ترین موانع یکپارچه‌سازی اراضی عوامل فردی-اجتماعی و اقتصادی می‌باشد.

با توجه به نتایج بدست آمده از تحقیق، می‌توان پیشنهادهای را جهت پذیرش هر چه بیشتر یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی ارایه نمود. عمده پیشنهادهای مرتبط با نتایج تحقیق صورت گرفته از این قرار می‌باشد:

- با توجه به نتایج، افراد بیشتر تمایل دارند برخی از اراضی‌شان را با افراد فامیل و آشنا بصورت موقتی یکپارچه کنند که پیشنهاد می‌شود جهت فرهنگ‌سازی

در بین مردم زمینه تشکیل شرکت‌های تعاونی‌های روستایی فامیلی فراهم شود.

- نتایج تحلیل عاملی تحقیق نشان داد که مهمترین موانع یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی، موانع فردی و اجتماعی می‌باشد که رفع این موانع نیازمند آموزش و تغییر نگرش افراد از طریق برگزاری دوره‌های آموزشی-ترویجی در سطح روستا جهت معرفی فواید

یکپارچه‌سازی و ضرورت اجرای آن می‌باشد.

- لازم است ضوابطی برای جلوگیری از پراکندگی بیشتر اراضی کشاورزی از طریق اصلاح و بازنگری قوانین به ویژه قانون ارث و همچنین قوانینی در زمینه اندازه بهینه زمین‌های کشاورزی در مناطق مختلف و یا کمترین اندازه زمین که قابل تفکیک نباشند تصویب شود، که می‌تواند مانع از تقسیم بیشتر قطعات شود و در دراز مدت زمینه را برای یکپارچه سازی اراضی فراهم کند.

- طراحی الگوی مناسب جهت یکپارچه سازی اراضی با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS).

- با توجه به اینکه بر اساس نتایج تحقیق، یکی از مهمترین موانع پذیرش یکپارچه سازی اراضی، وجود اختلاف نظر در مورد قیمت و کیفیت اراضی می‌باشد پیشنهاد می‌شود جهت دادن آموزش‌های لازم درباره نحوه ارزش‌گذاری و مقایسه قطعات با هم به کشاورزان، ستادی متشکل از افراد سازمانی و حقوقی و افراد محلی تشکیل شود.

- با توجه به اینکه یکی از مهمترین راهکارهایی که کشاورزان جهت یکپارچه‌سازی اراضی اجرایی دانستند و دارای اولویت بالایی می‌باشد یکپارچه سازی اراضی همراه با حفظ مالکیت فردی می‌باشد. به همین منظور جهت تسهیل در این امر لازم است با ارایه مشوق‌های مالی و غیره زمینه گسترش تعاونی‌های تولید کشاورزی و احیای دوباره سازمان‌های تولید سنتی مثل بنه و صحرا فراهم شود و کشاورزان با حفظ مالکیت فردی به صورت گروهی کشت کنند.

- با توجه به نتایج تحقیق یکی دیگر از راهکارهایی

که کشاورزان جهت اجرای یکپارچه سازی مناسب دانستند یکجا کشتی اراضی می باشد، که جهت تسهیل در اجرای این امر پیشنهاد می شود الگوی کشت سالیانه توسط جهاد کشاورزی شهرستان با همکاری و مشورت کشاورزان منطقه قبل از سال زراعی اعلام گردد.

- و در آخر، توجه به راه حل های پیشنهاد شده (جدول ۱۰) با میزان اولویت و اهمیتی که کشاورزان جهت اجرا و پذیرش آنها بیان کردند.

REFERENCES

1. Abdollah zadeh, G. & Kalantari, Kh. (2006). Analysis of factors affecting the dispersal and distribution of agricultural lands. *Journal of Agricultural*, 8(1), 33-45. (In Farsi)
2. Abdollah zadeh, G. (2005). *Analysis of factors affecting agricultural land and develop appropriate strategies to organize their Khrdshdn components (Case Study: Village Ramjrdyk Marvdasht city)*, M.Sc. Thesis, Faculty of Economics and Agricultural Development, College of Agriculture and Natural Resources, Tehran University. (In Farsi)
3. Agricultural Jihad Organization Frieden city. (2011). *Marnamh city Frieden* (comprehensive agricultural development program, city). (In Farsi)
4. Agarwal, S. K. (1971). *Economics of Land Consolidation in India*. New Delhi: S. Chand.
5. Ahmadi, A. (2003). *Obstacles and problems of integration of land development in the city of Kermanshah and Isfahan Lenjan senior thesis in rural development*. Isfahan: Isfahan University of Technology. (In Farsi)
6. Ahmadi, A. & Amini, A. (2008). Factors affecting demand for the integration of land from the Viewpoint Lenjan city of Kermanshah and Isfahan region. *Journal of Agricultural Sciences and Natural Resources*, 11(11), 283-296. (In Farsi)
7. Amini, A., Ahmadi, A. & Papzan, A. (2007). Objections to farmers compared with the integration of land in the city of Kermanshah and Isfahan LENJAN. *Journal of Agricultural Sciences and Natural Resources*, Isfahan University of Technology. 11(41). (In Farsi)
8. Amirnejad, H. (1999). *Integration of land use policy impacts on rice production, case study basin lie*. Thesis Agricultural Economics, College of Agriculture, Tarbiat Modarres University. (In Farsi)
9. Amirnejad, H. & Rafei, H. (2009). Economic and financial integration of rural areas lie in the plains of Mazandaran. *Journal of Rural Development*, 12(4), 99-123. (In Farsi)
10. Arsalan bod, M. & Esmaeil pour, A. (2000). Small impact on costs of production and distribution units, (Case study of irrigated wheat in the West), *Journal of Agricultural Economics and Development*, 8(30), 109. (In Farsi)
11. Ashkar ahangar kalaie, M. Asadpour, H. & Alipour, A. (2006). Attitudes of farmers to plan for integration of paddy Mazandaran (Case Study: Village city Glyrd stream), *Agricultural Economics and Development*, 14(55), 135-153. (In Farsi)
12. Ashrafi, M. Mehrabnian, A. & Ahmadpour, A. (2008). Check the operation of small and peasant agriculture in Iran: bottlenecks, policies and support mechanisms., *Sixth International Conference of Agricultural Economics*, Tehran. (In Farsi)
13. Azkia, M. (1995). *Sociology of development and underdevelopment in rural Iran.*, Fifth Printing, Tehran, Etelaat. (In Farsi)
14. Backman, M. (2001). *Land Consolidation in Sweden*, Lecture at The National Land Survey in Helsinki.
15. Backman, M. (2002). Rural development by land consolidation in Sweden. *Paper presented at FIG XXII International Congress*, Session II-Land Consolidation and Rural Development. Washington, D. C., April 19-26.
16. Blaikie, P.M. & Sadeque, S.Z., (2001). *Policy in the High Himalayas: Enviroment and Development in the Himalayan region*. ICIMOD. Kathmandu.
17. Chamshidi, A. Teymori, M. Hazeri, M. & Rosta, K. (2009). Factors affecting farmers' participation in the implementation of Land Consolidation Project Ilam province: case study and Chrdavl Shirvan city. *Rural Development*, 12(1), 109-127. (In Farsi)
18. Crecente, R., Alvarez, C., & Fra, U. (2002). Economic, social and environmental impact of land consolidation in Galicia. *Land Use Policy*, 19 (2002), 135-147.
19. Din panah, G. (2009). Effective integration of land like paddy city of Sari, *Journal of Agricultural Extension and Economics*, 2(2), 39-51. (In Farsi)

20. Dijk Van, T.(2002). Central European land fragmentation in the years to come: a scenario study into the future need for land consolidation in central Europe. *Paper presented at FIG XXII International Congress*, Session IV-Land Consolidation in Europe. Washington,D.C.,April 19-26.
21. Eftekhari, A. (1992). *The process of integration of agricultural land and rural development*; University PhD dissertation period: Tarbiat Modares University.(In Farsi)
22. Eftekhari, A. (2003). *Agricultural Development (concepts, principles, methods, planning the integration of agricultural land)*, Samt Publications, Tehran. (In Farsi)
23. FAO.(2003). *The Design of Land Consolidation Pilot Projects in Central and Eastern Europe*, Rome.
24. FAO. (2001). *Supplements to the Report on the 1990 world census of Agriculture statistical Development series*. Food and agriculture organization, Rome. Retrieved from: <http://www.fao.org/es/ess/census/wcahome>. Htm.
25. Gergievski, K.(2005) Land consolidation as one of the modes for the enlargement of agricultural land in Macedonia. *Journal of Central European Agriculture*, 6(4), 562-574.
26. Gonzales Garcia, I.(2007). Land consolidation in Spain: the land registry perspective. *Effective and sustainable land management- A permanent challenge for each society*. UNECE WPLA Workshop, Session III-Social and Constitutional Dimension of Land Management, Munich, May 24-25.
27. Institute for Indian Estate Planning (2007). Indian land consolidation with technical amendments incorporated. Retrieved from: <http://www.indianwills.org>.
28. Jacoby, E. H., (1968). Agrarian Reconstruction, *Basic study*, No. 18, FAO, Rome, pp: 31-42.
29. Jahandost, M. (1995). Management unit with integrated agricultural lands, *jihad Magazine*, 172-173, Tehran.(In Farsi)
30. Kalantari, K. Hoseini, M. & Abdollah zadeh, Gh. (2005). Reorganization and integration oagricultural land use practices in Eastern Europe. *Journal of Rural Development*, 8(3), 67-104. (In Farsi)
31. Khorami, M. (2006). *The effects of integration on the development of agricultural lands, agricultural villages in Kermanshah Province* (Case study: rural village of Hassan Abad Ravansar), Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran. (In Farsi)
32. Kopeva, D., Noev, N., & Evtimov, V. (2002). Land Fragmentation and Options for Land Consolidation in Bulgaria. *Paper presented at the Munich Conference of the Land Fragmentation and Land Consolidation in CEEC*, a gate towards sustainable rural development in the new millennium Rome.
33. Lambert, A. (1983). Farm Consolidation Western Europe, *Geography*, 48, (1).
34. Man, S.W. (1959). Scope for consolidation, of Holdings & Soil Conservation & Its Effect on Agricultural Production, *Indian Journal of Agricultural Economic*, 14(3): 44-49.
35. Meha, M. (2004). *Land Consolidation in Kosovo and Impact on Rural Development*, cadastral Agency Archive Building in pristine, Kosovo.
36. Mirdorikvand, A. (2007). *Integration of agricultural land and its effect on productivity*, Agriculture Organization of Lorestan province. (In Farsi)
37. Molen, P., Lemmen, C., & Uimonen, M. (2005). *Modern land consolidation*. Retrieved from http://www.gim-international.com/issues/articles/id439-Modern_Land_Consolidation.html.
38. Nagayets, o. (2005). Small farms: current status and key Trends, Information Brief, prepared for the Future of small Farms. *Research Workshop*. Wye college, june 26-29.
39. Naylon, j. (1959). Land Consolidation in Spain., *Annual Association of American Geographers*, Vol. 49.
40. Niroula, G. S., & Thapa, G. B. (2005). Impacts and causes of land fragmentation, and lessons learned from land consolidation in South Asia. *Land Use Policy*. 22(2005), 358-372.
41. Oldenburg, p. (1990). Land Consolidation as Land Reform in India. , *World Development*, 18 (2): 10-13.
42. Rafael, C. & et al. (2002). Economic social and Environmental impact of land consolidation in Galicia. *Land Use Policy*. 19, 135-147.
43. Rohani, S. (2000). Calculate the productivity of factors of production cooperatives in the rural part of the province. *Journal of Agricultural Sciences Iran*, 31(2), 261-267. (In Farsi)
44. Rosta, K. & Teymori, M. (2007). Prioritization factors integration plan lands in southern Khorasan (case study: Among the city), *Economic and Agricultural Development in Iran*, 40-2, (2), 145-153. (In Farsi)

45. Simons, s. (1988). Land fragmentation in developing countries: the optima choice and policy impelementoin. *Proceeding of conference of international Agricultural Economist oxford university press*. Oxford, pp : 703-712.
46. Sklenicka, P. (2006). Applying evaluation criteria for the land consolidation effect to three contrasting study areas in the Czech Republic. *Land Use Policy*, 23(2006), 502-510.
47. Soheili, K. (1992). *Distribution of agricultural land on their economic productivity*. MS Thesis: Imam Sadiq University, 10- 14. (In Farsi)
48. Sonnenberg, J. (2002), Fundamentals of Land Consolidation as an Instrument to Abolish Fragmentation of Agricultural Holdings, *Paper FIGXXII International Congress*, Washington.
49. Taghvaei, M. (1997). When you compare - Spatial fragmentation and dispersion factors in crop lands, and the integration, *Journal of Literature and Humanities University Eafahan*, 9. (In Farsi)
50. Tavasoli, M. (1999). *Tasyrmylat of new equipment and modernization and integration of land in the province Brmlkrd traditional paddy rice production*, Master thesis in public administration training center in the northern region. (نام دانشگاه؟؟) (In Farsi)
51. Thapa, G. B., & Niroula, G. S. (2008). Alternative options of land consolidation in the mountains of Nepal: An analysis based on stakeholders' opinions. *Land Use Policy*. 25(2008), 338-350.
52. Todorova, S. A. and Lulcheva, D. (2005). Economic and social effects of land fragment on Bulgarian agriculture. *Journal of Central European Agriculture*, 6(4), 555-562.
53. Thomas, J. (2006). What's on regarding land consolidation in Europe?. *Paper presented at XXIII FIG International Congress*, Shaping the Change. TS 80- Land Consolidation in Germany. Munich, October 8-13.
54. Vitikainen, A. (2004). An overview of land consolidation in Europe. *Nordic Journal of Surveying Real Estate Research*, 1: 124-136.
55. Vosoghi, M. (1985). *Preliminary Report: Evaluation of economic problems, social fragmentation caused by conventional agriculture in terms of unit Alice city (Markazi Province)*, Tehran University, Institute of Social Studies Faculty of Social Sciences: Tehran. (In Farsi)
56. Vosoghi, M. (2003). Integration of land: a successful experience in public projects but in the context of indigenous knowledge. *Journal of Social Sciences*, 11(2), 35-65. (In Farsi)
57. Vosoghi, M. & Faraji, F. (2006). Research in the field of sociological factors affecting farmers' willingness to participate in the integration farm lands (Case study: the villages of Zarrin dasht). *Iranian Journal of Sociology*, 7(2), 101-118. (In Farsi)
58. Wan, G. & Cheng, E. (2001). Effects of land fragmentation and return to scale in the Chinese farming sector. *Applied Economics*. 33, 183-194.
59. Wu, Z., Liu, M., & Davis, J. (2005). Land consolidation and productivity in Chinese household crop production. *China Economic Review* 16(2005), 28-49.
60. Yasori, M. Javan, G. & Sabonzhi, Z. (2007). Economic effects of land use plans integration case study: city of Arak. *Geography (Journal - Association of Geographic Research of Iran)*., 5(14,15). (In Farsi)
61. Yu, J., Feng, J., Che, Y., Lin, X., Hu, L., & Yang, Sh. (2010). The identification and assessment of ecological risks for land consolidation based on the anticipation of ecosystem stabilization: A case study in Hubei Province, *China. Land Use Policy*, 27(2010), 293-303.
62. Yu, J., Feng, J., Che, Y., Lin, X., Hu, L., & Yang, Sh. (2001). The identification and assessment of ecological risks for land consolidation based on the anticipation of ecosystem stabilization: A case study in Hubei Province, China. *Land Use Policy*, 27(2010), 293-303.
63. Zaheer, M. (1975). Measures of land reform: Consolidation of holdings in India, *Behavioural Sciences and Community Development*, 9(2), 87-121.
64. Zhou, J. M. (1999). How to carry out land consolidation: an international comparison. EUI working paper: ECO, European University Institute, 14(1).
65. Ziping WU. & et al. (2005). Land consolidation and productivity in Chinese household crop production, *China Economic Review*, 16: 28-49.